

PROSVETA THE ENLIGHTENMENT GLASILO IN LASTNINA SLOVENSKE NARODNE ZDRUZE ...

Glasovi iz naselbin

Detroitški paberki Detroit, Mich. — S tugo v r- ...

Novak ni imel akademskih študij za seboj, vendar se je pa s svojim prirojenim darom ter socialnim ekonomskim znanjem ...

Tako umirajo močni in pošteni značaji. Vsaka izguba pomeni suhi list na našem hirajočem narodnem drevesu. ...

V naši naselbini se je sprožila ideja, da se ustanovi samostojno dramsko društvo z naprednimi smernicami. ...

Slovenski delavski dom je otvoril kampanjo za prodajo delnic. Cene so se jim potom reinkorporacije znižale od \$50 na \$10. ...

Naš pevovodja John Berlioz porabi ves prosti čas za prevajanje mišnih tujih operetnih del, kupletov in pesmi. ...

Pred par tedni sem po naključju zašel na vrt Slovenskega društvenega doma v Euclidu. O. Ondotni rojaki, ...

staneh je namreč povabil rojake kar trek prepičljani. Pečenko je zastopal komuniste; njemu je deloma sekundiral Filipič; ...

Na seji kluba 115 JSZ smo vzeli v pretres sugestijo za gojitev telovadbe med našo mladino, po vzoru rdečih sokolov (red falcons). ...

Vsaka naselbina ima svoje posebnosti, tako jih ima tudi naša. V tem slučaju gre za originalnega humorista in Krjaviljevega dvojnika Fr. Zupančiča. ...

Naslednji dan se je vršila velika slavnost. To je seveda nudilo lepo priliko, da sem se sestel z mnogimi stari prijatelji in znanci, s katerimi se poznamo še iz časa mojega bivanja v Johnstownu pred 19 leti. ...

Norwood, Mass. — Prigibno pošiljam naročnino na dnevnik Prosveto, ki ste nam ga poslali na ogled. Prosveta se nam zelo dopade, vsled tega pošiljam naročnino. ...

Prijetno sem bil presenečen ob nastopu mladih članov Slovenske Moxham godbe. Kot baritonist pri starejših pred 20 leti, nisem verjel vojim očem, ali vidim prav ali ne. ...

Preočili smo pri Antonu Bombaču, mojem svaku. Iskrena zahvala za postrežbo. Naslednji dan smo šli na obisk na Moxham k Krofinovim, Korelčevim, Lubelškovim, Polančevim in Fiketovim. ...

Arzenal smrti Strahovita katastrofa v tvornici razstreliv v Reinsfortu pri Wittenbergu, ki je zahtevala več sto človeških žrtev, ki je zahtevala vsa sveta, zlasti glede na množično produkcijo razstreliv v Nemčiji. ...

Nemška oroževalna industrija se deli dva dela, v industrijo za proizvodnjo municije in razstreliv ter industrijo za produkcijo strupenih plinov. Municijo izdelujejo predvsem na skrivaj, izredno zanesljivi člani črtnih oddelkov čuvajo poslopja daleč okrog. ...

Pierce, W. Va. — Po dolgem času odmora se spet oglašam v javnosti. O delavskih razmerah ni vredno poročati, ker so prav tako mizerne kot drugod: pod ničlo. Poročal pa bom o našem obisku Johnstowna. ...

Program je bil dobro izvajan, kar je pričalo splošno zadovoljstvo občinstva. Slovenska Moxham godba je zaigrala koračniško SNPJ in potem več drugih lepih komadov. Lahko rečem, da je ta godba tamkajšnji naselbini v ponos. ...

Kakor poročajo iz Marseilla, je prispel pater Lesay, ravnatelj observatorija Cignat pri Sanghaju. V razgovoru s časnikarji je javil, da se je v zadnjem času bavil posebno meritivno premikanja celin. ...

Amerika se umika proti zapadu Kakor poročajo iz Marseilla, je prispel pater Lesay, ravnatelj observatorija Cignat pri Sanghaju. ...

Trpežnost ruskih čevljev Osem moskovskih čevljarjev je napravilo originalno tekmo, da bi dognali, kakšno trpežnost ruskih čevljev. ...

Mamilo iz čaja Egipške oblasti so v zadnjem času stopile na prste derviškim sektam, ki so jim zlasti s svojim delovanjem postajali neprijetni. ...

Nazaj na polje!

Zgodilo se je tole: Veliki farmarji v sedmih državah srednjega zapada in severozapada so sredi tega meseca zagnali presunljiv krik: Delavcev nimamo! ...

Farmarji so še bolj zakrili: Relifarji nočejo vzeti dela na naših farmah! Pravijo, da za dva ali tri tedne dela na farmah se ne izplača pustiti relifa. ...

Krik je dosegel federalni Washington in federalni možje so brž nastavili uho. Kaj? Relifarji nočejo delati na farmah? Čakajte, mrhe! Mi vam damo vetra. ...

In prišel je federalni ukaz: Ves podeželski relif je ustavljen v Illinoisu, Kansasu, Južni Severni Dakoti, Nebraski, Iowi in Minnesoti! Relif je ustavljen za mesec dni, dokler ni vsa pšenica požeta na tamošnjih farmah! ...

All imajo brezposelni delavci kaj pravice? Kaj človeških pravic? Vse kaže, da nimajo nikakršnih pravic. Vsaka človeška svinja se sme norčevati iz njih, sme jih zasramovati in pljuvati nanje; vsak falot jim sme pokazati beraško miloščino, ogledano in golo kost, in jih prisiliti k delu v zameno za tisto miloščino. ...

Toda visoko gori, kjer caruje izkoriščanje, se je skotila doktrina, da vsaka plačica od privatnega delodajalca je več vredna kakor javna podpora. Brezposelni siromaki bi moral smatrati za dolžnost in najvišjo čednost, da pobere in poljubi vsako privatno miloščino, ki se mu ponudi v zameno za relif. ...

In federalna vlada se strinja, da je to prav! Kako daleč je še Rooseveltova administracija od socialne pravičnosti!

Socialno eksperimentiranje ni šala!

Hearstov urednik Brisbane svetuje, naj bi delavski voditelji, ki zahtevajo delavsko vlado, dobili na razpolago eno državo v ameriški Uniji ali večji kos države za svoje socialne eksperimente, in vlada naj bi odškodila lastnike industrij v prizadeti državi. ...

Brisbane meni, da učenjaki, ki eksperimentirajo na morskih prašičkih, vzamejo le nekaj prašičkov za svoje poskušnje, nikdar ne vseh, dočim bi "socialni učenjaki" radi porabili vseh 130 milijonov Američanov kot morske prašičke. ...

Hearstov "učenjak" jemlje socialno vprašanje za šalo. Če bi to vprašanje poznal in tudi čutil socialno, ne bi klobasal takih neumnosti, ker bi vedel, da "socialni eksperimenti" se ne dajo omejiti s fotovi, še manj pa morejo uspeti v kakšnih kolonijah, ki so otoki v kapitalističnem morju. ...

Kaj, bi šele počela burbonska drhal, če bi "socialni revolucionarji" res dobili kos dežele za svoje eksperimente! — Ali bi jim dala mir? Kajš, kajš! ...

Guillermo Patterson (desno), novi kubanski poslanik v Ameriki.

Vesti iz Jugoslavije

(Izvirna poročila iz Jugoslavije.)

Ljubljana. — Zanimivo je, da je prvi objavil to vest list "Otadžbina", glasilo bivšega ministra Ljotiča, ki že od lani skuša organizirati svojo fašistično udarno organizacijo, a mu gre to le težko od rok. Tudi je nastopil s svojo listo pri zadnjih volitvah, pa ni dobil niti toliko glasov, da bi vsaj on sam kot nosilec liste prišel v skupščino. Niti za en mandat ni dobil glasov. Če bi Jevtičeva vlada še ostala ter organizirala Pof-čete, bi bila fašistična misija Ljotičeva od kraja uničena, zato je tem rajši objavil to senzacionalno vest, ki piše zdaj ves jugoslovanski tisk o njej.

Bo socialistična stranka dovoljena? — Ob priliki velikega delavskega zleta v Celju, o katerem poročamo obširneje — so se zbrali tamkaj tudi razni znani socialni delavci, bivši člani bivše socialistične stranke, da se znova domenijo o poizkusih, obnoviti stranko. Iz Beograda je bil navzoč dr. Zivko Topalović, iz Sarajeva Jakšić, iz Slovenije pa Sedej Lojze, predsednik Delavske zbornice in Ljubljani, bivši soc. poslanec Petijan iz Maribora in drugi. Sklepnili so, da v kratkem predložijo notranjemu ministru statute svoje stranke, ki naj bi se imele imenovati "Zveza" delovnega ljudstva, ter store vse, da bo stranka dovoljena. Program stranke naj obsega naslednje zahteve: izpustitev vseh političnih kaznjencev, izpremenitev ustave, svoboda tiska, zborovanja in združevanja, razpust sedanje skupščine ter nove volitve z novim volilnim zakonom, ki naj predpisuje tajne volitve s proporcem itd. Sklenjeno je bilo, da vložijo pravila čim prej. Tako bo Stojadinović-Korošičeva vlada lahko pokazala, kako misli glede obnove delavskega socialno-demokratskega gibanja.

VPRAŠANJE METLIŠKEGA VODOVODA

Za končno dograditev je potrebno posojilo 100,000 Din

Metlika, 17. junija. Vodovodna dela v Metliki, o katerih smo že večkrat obširneje poročali, se bližajo h koncu, a je sedaj po večmesečnem intenzivnem delu nadaljevanje gradbe zaostalo. Vsa razpoložljiva denarna sredstva so bila lansko jesen in letošnjo pomlad popolnoma izčrpana in bo delo nemoogo nadaljevati, če se mestni občini ne bo posrečilo dobiti posojilo v znesku 100,000 Din, za katerega je že naprosila pri Pokojninskem zavodu v Ljubljani in ki bo v najkrajšem času najbrž odobreno, ker je to prvi dolg metliške mestne občine in je za njegovo amortizacijo v svoj letošnji letni proračun vnesla že primerno postavko. Posojilo je nujno potrebno zlasti zaradi tega, ker je teren okrog zajetja precej lomljiv in bi se nasip, ki je zgrajen tik nad izvirom Obrha, mogel sesuti in tako uničiti

dosedanje delo, poškodovati pa tudi črpalne in druge naprave. V zajetju je sedaj postavljena provizorična črpalna, ki že deluje in pošilja vodo na 60 m visoko Veselico nad Metliko, kjer sta dva velika rezervoarja že popolnoma dograjena in ju bodo v kratkem zasuli z zemljo. V teku par dni se bo izvršila tlačna preizkušnja cevi, takoj za tem pa bo navrtana cev za kanalizacijo in hišne napeljave. Provizorična črpalna bo delovala, dokler ne bo na zajetju izvira dograjena stalna črpalna. Na cestah so že postavljeni vsi določeni hidranti in zgrajeni javni lijkari. Doslej je položena okrog 300 m po drugem načrtu. Te dni bo dograjen tudi zadnji del cevovoda po državni cesti proti cerkvi sv. Martina, ki je dolg približno 100 m. Za končno dograditev je nujno potrebno še okrog 500 m cevi, s katerimi bi se podaljšal vodovod do gornjega dela mesta.

Ker so vsa dela v glavnem že dovršena in je zaproseno posojilo 100,000 Din potrebno le še za zadnja dela, s katerimi bo prva terasna metliškega vodovoda popolnoma dovršena in izročena javni uporabi, so Metličani prepričani, da jim bo Pokojninski zavod zaproseno posojilo dovolil in tudi takoj izplačal. Ako se to ne bi zgodilo in ako merodajni činitelji ne bi v tem zadnjem trenutku priskočili metliški občini na pomoč, bi ostala Metlika še letošnje leto brez vodovoda, doslej dograjene vodovodne naprave pa bi trpele veliko škodo zaradi kvara, ki bi se vsekar moral pojaviti.

Berlin se boji novega krvavega "čiščenja"

(Nadaljevanje s 1. strani.)

ska cerkev sta večeraj protestirali proti kampanji, ki jo vodijo naciji proti njima. Papežev nuncijski Orsenigo je zunanjemu uradu predložil protestno noto, v kateri papež obžaluje gonjo proti katolikom, katero smatra za kršenje konkordata, ki je bil sprejet med Berlinom in Vatikanom.

200 nacijev aretiranih v Avstriji

Dunaj, 27. jul. — Zadnji četrtek, dan obletnice atentata na Dollfussa, je bilo okrog 200 nacijev ali avstrijskih hitlerjevcev aretiranih na Dunaju. V zaporu ostanejo teden dni, da ne bodo mogli 30. in 31. julija demonstrirati, ko poteče leto dni, kar je bilo 13 nacijev obešenih zaradi puča in umora Dollfussa. Italijanski diktator Mussolini je poslal venec, ki je bil položen na Dollfussov grob.

Kongres komunistične internacionale

Moskva, 27. jul. — Po večletnem odlaganju je v četrtek začel zborovati v Moskvi sedmi kongres tretje ali komunistične internacionale. Navzočih je okrog 400 delegatov, toda imenu večine so zamolčana. Izmed Američanov sta navzoča William Z. Foster in Earl Browder, tajnik ameriške komunistične stranke, ki sta bila na prvi seji izvoljena v prezidij ali krmarni odbor kongresa.

Smrt pobrala delavskega pionirja

Stari borec Dreifuss umrl

Chicago. — Po daljši bolezni je čikaško delavsko in predvsem socialistično gibanje zadnji teden izgubilo Adolpha Dreifussa, ki je bil poznan tudi slovenskemu delavstvu. On je bil eden izmed tistih redkih pionirjev v socialističnem gibanju, ki je posvetil skoraj vse svoje življenje prebujanju delavstva.

V socialističnem gibanju je bil aktiven nad 40 let. Pridružil se mu je bil še v Nemčiji, v svoji rojstni domovini, kot mladenič. Med nemškimi socialisti v Ameriki se je povzpelo do vodilnega mesta in bil več let urednik federacijskega glasila in njen tajnik. In kot mnogo drugih uporabnikov, je bil med vojno in pozneje tudi on preganjan in persekutiran po justičnem departmentu. Teh persekucij in razkora v stranki nemška federacija ni prebolela in je socialistično gibanje med nemškimi priseljenci po vojni popolnoma skrahiralo.

Pokojni Dreifuss pa ni prenehal biti socialist. Transferiral je svoje aktivnosti v stranko kot tako. Pri obnavljanju socialističnega gibanja v Chicagu je bil leta 1931 izvoljen za okrajnega tajnika, katero mesto je radi rahlega zdravja pustil pred dvema letoma. Bil pa je še vedno aktiven do zadnjega časa kot govornik in drugače. Pred nekaj tedni je šel po nasvetu zdravnikarja v poletno kempu neke nemške delavske podpirne organizacije, katere je bil član. Namesto zdravja je pa našel smrt, ki ga je pobrala zadnji teden v 64. letu starosti. Njegovo truplo je bilo upepeljeno.

Mladinski socialisti proti fašizmu

Povečali bodo boj proti fašistični reakciji

Pittsburgh. — (FP) — Mladinska socialistična liga se je na svoji konvenciji izrekla za večji boj proti fašizmu, ki se razvija posebno na jugu. V Georgiji govornik Talmage še vedno hrani koncentracijska taborišča, v katerih je lansko leto postal stotine tekatilnih stavkarjev in pognal proti njim vso oboroženo moč države. V tej državi je bil obsojen v 18-letno ječo tudi mladi zamorec Angelo Herndon, ker je organiziral brezposelnost. Obsojen je bil na podlagi nekega zakona iz dobe telesne sužnosti. Gibanju za njegovo osvoboditev se je pridružila tudi Mladinska socialistična liga.

Arkansas je druga država na jugu, kjer vstaja fašizem. Persekutiranje in teroriziranje najemniških farmerjev, ki se skušajo organizirati, je tako notorično kakor je njih izkoriščanje. Sploh se to dogaja po vsem bombažnem pasu. Huey Long je v Louisiani že upeljal svojo diktaturo. Longa bo skušal deflatirati Norman Thomas, ki bo šel v oktobru na obširno govorniško turo

v Louisiano. Njegovo turo je podprla tudi konvencija Mladinske socialistične lige.

V zadnjih dveh letih je liga narasla za 33% in ima 4000 aktivnih članov. V zadnjih dveh letih je bilo njeno članstvo aktivno v številnih stavkah, predvsem pri Natl. Biscuit Co., v bojih oblačilnih delavcev in v študentovski stavki 12. aprila. Konvencija se je izrekla za silno anti-vojno stavko v srednjih in višjih šolah tudi za prihodnje leto.

Liga bo podpirala tudi vsako delavsko stranko, ki bo slonela na organiziranem delavstvu in farmerjih.

Za predsednika glavne eksekutive je bil izvoljen Ernest Erber iz Chicaga, za tajnika pa Ben Fisher iz New Yorka.

Osamele matere največje revice

Washington. — Da tudi beda na najnižji točki lahko postane nekakšen luksus, je razvidno iz poročila reliefne administracije, ki se nanaša na položaj najbolj bednih ljudi v podeželskih krajih. In bedne med bednimi so matere, ki morajo same skrbeti za družine. Reliefni preiskovalci so dognali, da so te matere toliko na boljsem napram družinam brezposelnih na nekliko višji točki, da niso nikomur nič dolžne, ker nimajo nikjer kredita. Tiste, ki delajo pri hišnem delu ali kjerkoli že, zaslužijo povprečno po \$13 na mesec, s čimer skrbje za družino. "Take matere niso dosti na boljsem kakor pa ljudje, ki so popolnoma brez dela", pravi poročilo, ki se nanaša na 47 poljedelskih okrajev v 19 državah.

Amerika se ne briga za afriški konflikt

(Nadaljevanje s 1. strani.)

četrtke videl ogromne fašistične demonstracije. Vratile so se na trgu pred Beneško palačo, kjer se je zbralo nad 100,000 fašistov, ki so z navdušenimi vzkliki odobraval Mussolinijevo kampanjo v Afriki. Navdušenje je prikipevalo do vrhunca, ko je Orazio Orzari, tajnik rimske fašistične organizacije, zagotovil množico, da je Italija pripravljena boriti se proti črni in rmeni rasi in tudi proti "blondinom". Zadržne se je tikalo Velike Britanije, katero je italijanski fašistični tisk obdožil, da ovira Mussolinijevo kampanjo v Afriki.

V bojazni pred izgredi so avtoritete zastražile poslanštva Abesinije, Anglije in Japonske s močnimi vojaškimi oddelki. Mussolini ni bil v Rimu, ko so se vršile demonstracije, v katerih so fašisti odobraval njegove priprave za vojno proti Abesiniji.

Medtem pa je nadaljnja ladja odrinila iz Napolja proti Afriki z 1950 vojniki, 150 častniki in 600 delavci, ki se je naslednji dan ustavila v Messini in vzela na krov nadaljnjih 570 vojakov.

"Sharecropperji" zahtevajo—10c na uro!

Memphis, Tenn. — "Suvereni" državljanji, ki delajo na bombažnih poljih, bi po mnenju Southern Tenant Farmers-unije morali prejemati vsaj — deset centov na uro pri pospravljanju pridelka. In ker se ta unija bori za tako sijajno plačo, so jo plan-

Stratosferni balon, ki je eksplodiral, ko so ga napolnili s plinom predno je imel iti v zrak v bližini mesta Rapid City, S. D.

tažniki proglasili za boljše, ki mora biti uničena za vsako ceno. Svojim kulijem, ki delajo od vida do vida, plačajo od 25 do 75 centov na dan, običajno okrog pol dolarja, unija pa zahteva deset centov na uro in znižanje delovnika na 12 ur! Članov ima 15,000, toda uradnikom ne plača nič.

Coughlin dobil tožbo na prvi instanci

Chicago. — Sodnik James J. Kelly je zadnji petek razsodil, da komisija za čikaške parke nima nobenega legalnega vzroka za odpoved stadiona (Soldier field), ki ga zahteva znani katoliški župnik Coughlin iz Detroita za shod svoje "Unije za socialno pravičnost". Na to so zastopniki komisije za parke takoj naznanili, da bodo apelirali proti tej razsodbi na višje sodišče, kar pomeni, da se afera lahko še vleče mesece.

Brezposelnostno zavarovanje v dveh državah

Dočim kongres še vedno pretrazuje zakonski načrt o socialni zaščiti (Social Security Bill), ki zlasti vsebuje starostne pokojnine in zavarovanje proti nezaposelnosti, sta dve državi že sprejeli svoj lastni zakon o zavarovanju proti nezaposelnosti. Država Wisconsin je bila prva in njen Unemployment Compensation Act je prišel v veljavo dne 1. julija 1934. Newyorški zakon pride v veljavo v januarju 1936.

Zakon države Wisconsin se nanaša na načela, odobrena od konferencie sedmorice državnih govornikov, sklicane 1. 1930 po Franklinu D. Rooseveltu, tedanjem guvernerju države New York. Zakon določa, da vsak delodajalec, ki zaposluje deset ali več delavcev, mora nakupiti mezdno rezervo pod državnim nadzorstvom. Prispevki delodajalca so določeni na dva odstotka celokupnih mezd. Delavcem se garantira vsaj 42 tednov zaposelnosti po 36 ur na teden in imajo pravico do brezposelnostne zavarovalnine, ako delajo manj ali ako so zaslužili manj kot \$1500 v prejšnjem letu. Vodi se poseben račun za vsakega delodajalca. Delavci ne prispevajo ničesar v nezaposelnostni sklad.

Osnovne poteze newyorškega nezaposelnostnega zakona, ki ga je nedavno guverner Lehman podpisal, so sledeče:

Začeti od januarja 1936 se bo na vse delodajalce štirih ali več delavcev nalagal davek v razmerju enega odstotka na vse "payrolls". Vsako naslednje leto se davek poviša za 1% na mezo, dokler ne bo znašal maksimum tri odstotke leta 1938. Prihodi tega danka se naložijo v skupen sklad za brezposelnostna zavarovanja.

Zakon je obvezen, ali izvzema iz zavarovanja zaposlene, ki niso rokodelci in ako zaslužijo več kot \$50 na teden, poljedelske delavce, kakor tudi osebe, zaposlene pri nedobičkonosnih verskih,

Charles Edison, sin slavnega ameriškega izumitelja.

SLOVENSKA NARODNA PODPORNJA JEDNOTA izdaja svoje publikacije in še posebno list "Prosveta" za koristi, ter potrebno agitacijo svojih društev in članstva in za propagando svojih idej. Nikakor pa ne za propagando drugih podpornih organizacij. Vsaka organizacija ima običajno svoje glasilo. Torej agitatorični dopisi in naznanila drugih podpornih organizacij in njihovih društev naj se ne pošiljajo listu Prosveta.

Prizor iz policijskega napada na lesne delavce, ki so zastavkali na parnih žagah v Tacomi, Wash.

